

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 2. Quam vim habeat Ars memoriæ localis, & qualiter ea in praxim,
deducenda sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

(quæ ferme vnica est eorum cognatio) tum maxime adest quando vocabula aut sunt ferme æqualia: quia vna tantum littera aut syllaba se excedunt, cum sint in reliquis exacte similia vt hæc duo *pannus*, *annus*, aut sunt ferme similia: quia vna tantum littera vel syllaba dissimulantur; cum sint in reliquis similia, quoad numerumque æqualia; vti hæc *Candores Cantores*, aut sunt ferme similia simul, & ferme æqualia: quia vtrumque habent, vt hæc *erectus*, *electus*. Quæ parua vocabulorum discrimina aut possunt esse in eorum principio, aut in medio, aut in fine. Oportere quod omnia hæc capita eorum perspecta habeantur, & in promptu, vt dato quouis vocabulo memorando, prompte inueniri queat aliud aliquo ex dictis modis analogatum illi cuius subinde significatur pro illius recordatione obtinenda imago esse possit: expediet tamen maioris securitatis gratia, vt littera, vel syllaba, quoad quam descriptantur vocabula, per litteram aut syllabam symbolicam alphabeti præparati in super adnotetur.

37 Tertiò est notandum. Pro recordatione clausulæ ex pluribus vocabulis compositæ aliam eandem, aut fere eandem syllabarum, sed diuersorum vocabulorum cum suis significatis assumi posse: vt si pro recordatione huius clausulæ *Mone tamen sanare spes*. Hæc assumatur, *Moneta mensa naves pes* ponanturque in locis significata vocabulorum eius quæ longè sunt diuersa à significatis vocabulorum prioris; cum tamen vtriusque syllabæ eadem sint.

38 Quartò. Qui scit plures linguas ad memoranda vocabula vnius omnibus modis dictis alterius vocabulis vti posse: imò eo vberius vnicuique occurrunt vocabula analogata, aut opposita memorandorum quo plures ille linguas scierit debet tamen scelerter aduertere ex qua lingua sumit vocabula ne decipiantur, aut etiam ad id discernendum signum aliquod superaddere.

39 Quintò denique notandum est. Quando vocabula memoranda sunt notæ significationis, quot modis iuxta istam regulam in eorum recordationem venit eisdem veniri promptissimè in recordationem rerum significatarum per illa. Proindeque tum vocabulorum, tum rerum memorandi regulam esse: quia memorato vocabulo notæ significationis promptissimè cadit in Memoriam res significata per illud, iuxta ea quæ dicebamus *regula quarta*.

40 Decima regula. Pro memorandis particulis coniunctiuis, disunctiuis, illatiuis, causalibus, exceptiuis, reduplicatiuis, præpositiuis, & aliis, quas quævis lingua proprias habet, vt, *Et*, *aut*, *ergo*, *sicut*, *quia*, *si*, *præter*, *prout*, *præ*, *ad*, &c. aut vtendum est litteris symbolicis alicuius alphabeti præparati ex indicatis *propositione secunda*. aut, quod alicui ardebit: habendus est earum catalogus cum suis propriis singularum iam designatis præcitisque, & promptis ad vsum imaginibus, velut pro particula coniunctiua haberi poterit designata catena, pro disunctiua gladius, vel ferra, pro illatiua ligamen, pro causatiua gladius lucis, pro exce-

ptiua manus separans quodlibet, à quolibet, & pro cæteris pariter. Verum quando plures particule sunt eiusdem significationis aliud insuper signum oportebit addere, quo memoranda in speciali discernantur à reliquis, quale erit littera alphabeti præparati à qua illa incipit, aut aliud æquiualens.

Vndecima & vltima regula. Dum collocatur quævis Imago pro recordatione comparanda seu rei seu vocabuli, bis, aut ter, aut pluries facienda est reflexio, qua iudicetur, mentaliterque repetatur talem Imaginem pro tali obiecto memorando poni, positamque relinqui in loco. Hoc enim maxime confert ad figendam in Memoria Imaginem cum respectu ad obiectum memorandum per illam, & consequenter ad promptam ipsius obiecti postea futuram recordationem. Breuissimèque & facillè id fieri poterit etiam quando collocantur imagines ad repetenda statim obiecta. Quod si inter tempus collocationis, & temporis repetendi aliqua sit considerabilis intercapedo, eximie ad securitatem & promptitudinem repetitionis conferret interim semel, aut bis, aut pluries loca percurrere, mentaliterque repetere, quæ postea vocaliter sunt repetenda.

Propositio 4.

Post exactam præparationem locorum, & 42 ritè factam collocationem Imaginum pro obiectis quibuscumque memorandis connaturaliter sequitur eorum recordatio, & consequenter repetitio.

Quare circa illam solum superest aduertendum, id esse peculiare in hac Arte, & certè mirabile, quod quæ iuxta eam Memoriam commendata sunt non solum directè incipiendo à principio versus finem, sed etiam inuersè incipiendo à fine versus principium repeti possunt. Tum quouis modo interpolatè incipiendo à quauis parte intermedia aut versus finem, aut versus principium, & rursus pariter ab alia saltando ex qualibet ad quamlibet, prout memoranti fuerit libitum, aut à circumstantibus postulatam. Quæ omnia vt fiant tametsi magna opus sit attentione, & affixione imaginationis ad loca, & imagines, curandum nihilominus est id, & Artem ipsam dissimulare, cohibita penitus omni motione siue affectatione exteriori earum, in quas solent prorumpere qui valde intente, & absque vlla diuersione conantur quidpiam imaginari.

QÆSTIO II.

*Quam vim, & energiam habeat
Ars Memoria localis, & qualiter ea in praxim, vsumque deducenda sit.*

QVANTA sit vis & energia huius Artis 43 per ea, quæ de eius effectibus referuntur
Hh 4 ab

ab Auctoribus commemoratis, *supra numer. 10.* clarè innotescit. Refertur enim primò Carneadem, & Metrodorum peritissimos in illa, dum essent Athenis solitos dicere, perinde ac litteris in cera, sic imaginibus in locis se scribere quidquid volebant. Secundò de ipso Metrodoro refertur, ex tempore eum repetere, quaecumque etiam à multis audiebat, eodem ordine, quo audiebat. Tertiò refertur de Seneca & Theodecte quos audiebant versus in quouis numero quantumvis magno statim, & sine mora repetere. Et cum ducenti scholastici totidem versus coram Seneca recitassent, statim cum illos omnes inuerso ordine repetuisse. Ipsumque Senecam de se scribere, se duo millia vocabula semel tantum audita statim eodem ordine cum magna adstantium admiratione repetere. Quartò refertur Regem Cyrum per Artem istam omnes numerosissimi sui exercitus milites propriis nominibus nuncupare. Id quod fecisse pariter dicuntur Lucius Scipio, & Appius Claudius circa omnes ciues Romanos. Quintò refertur Cineam Theisalam à Rege Pino Roman missum post tres dies propriis nominibus nuncupasse Primores omnes tum Senatus, tum totius ordinis Equestris non sine magna Romanorum admiratione: multaque huiusmodi referuntur exempla, quæ ab ignorantibus vim huius Artis non solum mira, sed præter naturalia videntur. Repeti enim ab homine ordinaria vel etiam mediocri memoria magnum vocabulorum numerum statim, ac semel audiuntur, idque tum eodem ordine quo audiuntur, tum inuerso, tum per quosvis saltus, naturaliter, & sine Arte factum est impossibile, ut constat. Per hanc autem Artem facile fit, ut experientia monstrat, de qua ego testari possum. Poteritque quilibet alius, qui experiri voluerit.

44 Quæ experientia planè conuincit delusoriam esse ratiocinationem quorundam, qui sibi suadent Artem istam non posse non impedimentum potius quam adiumentum, & onus potius quam leuamen Memoriae nostræ adferre: eo quoddam loco vniuersiusque obiecti memoranditrium exposcit recordationem loci, scilicet, & imaginis, & obiecti ipsius; compertumque videtur plus onerare Memoriam aggruare ab ipsa retineri tria obiecta quam vnum, quamlibetque subinde congeriem obiectorum triplicatam quam simplicem. Etenim ratiocinationem istam esse fallacem experientia dicta demonstrant; sed & ratio ipsa planè suadet. Quia sunt quædam pondera, quæ adiuncta aliis potius leuant, quam onerant, iuuantque potius, quam præpediunt vocationem eorum, ut rotæ in curru, plumæ in auiibus, & similia. Ita iuuant Memoriam nostram loci, & imagines ad vocationem pondus obiectorum memorandorum; tamen illa sint quædam pondera.

45 Iam pro praxi, & vtu huius Artis sequentia documenta sunt. Primum. Quod facilius fit per hanc Artem & cum maiore nihilominus aliorum admiratione, est plurium vocabulorum disparatorum ac inter se diuersorum præsertim significationem notam habentium ex tempore recordari, post semelque ea audita (paulatim tamen quantum sat sit ad ea ponenda in locis) statim & sine mora repetere: idque aut eodem ordine quo sunt audita, aut inuerso, aut quo-

uis modo interpolato. Itaque quo ordine, quis audit vocabula eodem ponet illa in suis locis, secundum regulas præscriptas *quæstione 1. proposit. 3.* Moxque succedet effectus dictus. Oportebit tamen ea interim in charta aliqua scribere, & suis numeris designare; tum ut nonnihil temporis suppetat ad ea in locis collocanda, tum ut per talem scripturam videri possit, num postea repetantur fideliter; rogaritque possit, ut repetatur hoc, aut aliud, octauum, scilicet vigesimum, aut trigessimum; utque inchoetur repetitio ab hoc, aut ab illo: & vel progrediendo finem versus, vel retrogrediendo versus principium continetur. His quippe omnibus similibusque postulationibus promptè poterit qui exercet Artem satisfacere, non sine astantium admiratione, postquam ritè iuxta regulas dictas in suis locis vocabula collocauerit. Ut tamen securius id præstet, postquam dum scribuntur vocabula, ipse ea in locis posuerit, roget ut semel sibi legantur interimque dum legantur eodem passu percurrat loca, reuoluetque locata. Quo eodem pacto per Artem istam ex tempore poterit quilibet repetere, seu recitare quælibet alia obiecta quantumvis multa nullatenus inter se coherencia sed sed prorsus disparata, eoque facilius id praestabit, quo magis illa disparata & inter se diuersa fuerint.

Secundum documentum. Vtilior, atque ad-46 eò æstimabilius vltus Artis stat in memorandis, recitandisque ex tempore, atque etiam cum securitate, longis sermonibus, orationibus, narrationibus, seu relationibus, ratiocinationibus, lectionibus, aut etiam tractatibus, quæ sæpe in humano conuiui recitanda occurrunt, hominibus præsertim literatis, quarumvis litterarum studio deditis, ut concionatoribus, Magistris à Cathedra docentibus, atque discipulis addiscentibus, lectionis in oppositione siue concursu pro obtinenda aliqua Cathedra, Præbenda, Parochia, aut Collegiatura, Aduocatis, Relatoribus, Consiliariis, & aliis huiusmodi in quouis scientiarum aut negotiorum genere, vel latè oraturis, vel quoquomodo multa dicturis. His enim omnibus eximie vtile eximieque subinde æstimabile erit, ex tempore posse (aut certe cum studio tam breui ut queat dici extemporale) sermonem quemvis quantumvis longum Memoriae mandare, & assequere, statimque cum securitate referre, recitare, siue repetere: quod beneficium præstat hæc Ars. Ceterum quia duobus modis potest per hanc Artem longus sermo Memoriae mandari, & referri. Primò ad litteram siue verbatim, mandatis Memoriae, & recitatis iisdem verbis quibus refertur. Secundò quoad substantiam rerum dumtaxat, mandatis Memoriae solis rebus, eisdemque suo ordine recitatis per verba quælibet, quæ inter recitandum occurrerint. De secundo & faciliiori nunc agimus, acturi mox de primo.

Itaque dicturus postmodum quemvis longum sermonem ipsum accipiet, consideratumque quoad substantiam, & nihil curando de Verbis, à principio diuidet in partes maiores, aut minores prout sibi placuerit, & magis commodum siue vtile visum fuerit in ordine ad recordationem securam, attentis condi-

Disp. XXXII. De Memoracione Quæst. II. 369.

tionibus tum materiæ, tum suæ Memoriam naturalis, tum aliarum circumstantiarum, incipiendoque à prima collocet eiusmodi partes ordinate in suis locis, mediis earum imaginibus idoneis secundum regulas traditas *quæst. 1. proposit. 3.* easque locatas semel, aut iterum reuifit recolatque, si tempus suppetit percurrendo loca omnia suo ordine. Quo facto sermonem integrum quoad substantiam reddet Memoria, qualiter commendatum accepit: ut sicque repeti poterit sine periculo per verba que iuxta linguam dicenti familiarem ipse usus loquendi dabit.

48 Tertium documentum. Difficilius est, etiam per hanc Artem sermonem longum tempore breui mandare Memoriam, & repetere ad litteram, siue verbatim, præsertim si pioia solutus, & non metro alligatus sit. Potest tamen id absolute nihilominus fieri per regulas *suprà* etiam traditas *quæst. 1. proposit. 3.* pro memorandis verbis siue vocabulis; eoque cum minore difficultate fiet, quo maior fuerit usus Artis. Sermones verò breuiores per dictas regulas non adeo difficile memorabuntur & repetentur ab vno quoque etiam quoad litteram, & verbatim. Quocirca quotiescumque aliquis sermonem longum quoad substantiam recitaturus, aliquas clausulas, siue particulas eius verbatim recitare voluerit, non est cur ab hoc retrahatur; siquidem per prædictas regulas non admodum difficulte id consequetur, ex quibus generatim constat quinam sint usus huius Artis, ad quæve capita reuocentur.

49 Superest ut pro omnibus illis hoc quartum demus documentum. Quicumque voluerit in hac Arte proficere mirisque eius, & valde vtilibus effectibus, fructibusque affari frui, exercitationi eius incumbat assidue, incipiatque à facillioribus, & paulatim progrediatur ad cetera. Quippe Ars hæc ex earum genere est, quæ valde ab exercitatione dependent, praxinque habent principio quidem difficilem, & impeditam, post vsum verò continuatum expeditam admodum & facilem. Ut cernitur in artibus legendi, & scribendi, quibus hæc Memoriam localis assimilatur, in artibusque cantandi, pulsandi instrumenta, saltandi, & ex mechanicis in plerisque, ceterisque huiusmodi. Itaque vsui & exercitationi maximo opere est incumbendum. Quo & ipsa potentia naturalis vniuscuiusque aptior ad memorandum reddetur. Nam, ut fert vulgatum atque verissimum proloquium, Memoria excolendo augetur.

50 Tantum autem poterit aliquis in Arte ista exercitatione proficere, ut non difficile possit, sibi comparare secumque ferre Bibliothecam quandam mentalem ex variis Sphæris coalescentem, in quibus distributas habeat scriptasque mentaliter velut in quibusdam libris, seu classibus librorum diuersis diuersas scientiarum, quas fuerit assequutus, materias, aut saltem præcipua, & selectiora capita earum, ut inde possit ea cum opus fuerit, promptè resumere.

51 Confert etiam facilitas vtendi hac Arte per ipsius vsum comparata ad retinenda fixe in Memoria obiecta semel scita, & semel in locis collocata, quatenus confert ad facilem eorum repetitionem, quæ potissima causa est tum conseruationis, tum etiam promptæ excitationis specierum memorabilium, prout iam *suprà* q. 1. tetigimus.

52 Vbi tamen notandum est. Ad retinenda in Memoria obiecta quæuis semel scita per artificium istud, retentis in locis, & conseruatis eorum ima-

ginibus, omnino oportere habere vnam, aut plures Sphæras separatas, & definitas ad hoc solum manus: ex Sphæris enim præparatis, & destinatis ad memoranda & repetenda ex tempore obiecta, quæ memoranda, & repetenda possunt, atque solent occurrere: potius curandum est obliuione delere Imagines, quæ semel ad aliquam memoracionem, repetitionemque extemporaneam aliquorum obiectorum seruiuerunt. Ne ibi retentæ & conseruatæ cum aliis, quæ postea ad alia obiecta memoranda ponenda venient, misceantur, & confundantur; atque ita impedimento sint Memoracionis, aut repetitionis futuræ. Quocirca studiosi huius Artis varias Sphæras aut certe varia Sphærarum Fragmenta debent habere præparata, ut postquam aliquo vsu fuerint aliud, & aliud pro sequentibus Memoracionibus assumant, donec longitudo temporis illius prioris imagines prorsus deleuerit.

Postremò est animaduertendum. Per hanc Artem Memoriam localis mirifice iuuari posse Artem combinandi partem potissimam vniuersalis Artis sciendi. Positis videlicet ordinatisque in locis terminis, aut propositionibus combinandis, ut ibi veluti ad manum sint pro combinatione facilius, promptiusque facienda citra scriptionem externam; quæ alioquin sæpe requiretur. Id quod sibi vult licentiatius Michael de Vargas in suo libello nouissime edito *Matriti*, præctice docens quomodo centum termini *suprà* *disputatione 23. quæstione 4. numer. 46.* ex P. Delgadillo relati per Artem hanc Memoriam commendandi, in eaque retinendi sint. Quò promptè in quauis materia occurrente in combinationem, comparisonemque trahi possint pro illa sine fine dictanda, augendave, siue illustranda. Tametsi Auctor iste in dicto Opusculo nonnullos, sicut & alij Lullistæ, defectus habeat, iuxta notata à nobis *suprà* *quæst. citata numer. 43.* Qui per doctrinam in præcedentibus traditam suppleri, & corrigendi sunt. Et hæc de Memoracione, de Arteve memorandi satis.

DISPVT. XXXIII.

De Traditione.

LETIVM instrumentum sciendi ponimus Traditionem quod docet, qualiter scientia sit digerenda, tenendaque seu componenda, ut sicque tradenda; siue communicanda aliis, aut scripta in libris aut voce tenus è suggestu, vel aliter. Quod subinde instrumentum est, & componendi scientiam ad docendum, & docendi ad componendam scientiam, de eoque ager præsens, & vltima totius operis disputatio.

QVÆSTIO